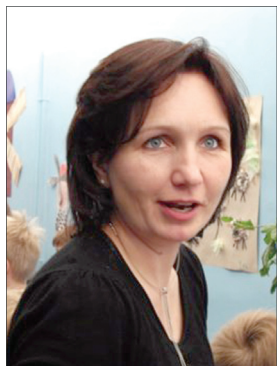

Saame tuttavaks - Eesti Klassiõpetajate Liidu juhatus

Eda Aavik

Tuuli Koitjäär

Küllike Kütimets

Mare Kütt

Lemme Sulaoja

Kui uurisime klassiõpetajate liidu seminaril õpetajatelt, mis on nende olulisemad probleemid, siis iga rühm tõi vastustes välja vajaduse abiõpetaja järele. Mida Teie ütleksite kolleegidele, haridusjuhtidele ja omavalitsustegelastele, kes abiõpetaja vajadust pole veel teadvustanud?

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt saab lapsevanem valida lapsele kooli. Hetkel õpivad koolides erinevate võimetega õpilased, kellest mõned vajavad õpiabi. Koolides on enamasti logopeed, sotsiaalpedagoog ja koolipsühholoog, sõltuvalt sellest, kas omavalitsus toetab neid rahaliselt.

Haridusministeerium pole teadvustanud, et ka tavakoolides on vajalikud abiõpetajad, kes abistavad tunnis õpiraskustega lapsi. On koole, kus on ise leitud võimalus palgata abiõpetaja. Ülikoolides peaks õpetatama abiõpetajaks lisaerialana, kus käsitletakse tema ülesandeid tunnis. Ka klassiõpetajad peaksid saama abiõpetaja koolitust. Need klassiõpetajad, kes juba teevad abiõpetajatega koostööd, võiksid koolitustel ning ajakirjanduses oma kogemusi jagada.

Mida saab koostöö korras õpetajate tervise heaks teha, et õpetaja tunneks end hästi ja töökindlalt, oleks rõõmus ja energiline?

Ennekõike sõltub see õpetaja isiksusest, missugune on tema elusuhutumine ja kuidas ta oskab energiat ammutada. Et õpetaja ei peaks normaalse palga saamiseks tegema ülekoormusega tööd, tuleb vähendada normkoormust ja suurendada õpetaja astmepalka. Tasustamisel tuleks arvestada ka klassi suurust. Tähtsustada tuleks klassijuhataja rolli ning seda hinnata ja piisavalt väärtustada. Ka abiõpetaja olemasolu võib selle probleemi puhul lahenduseks olla, siis jääb õpetajal aega taastumiseks ja enesetäiendamiseks. Olulised on silmaringi ja elamuskooritud õpetajatele. Inimene oskab märgata seda, mida teab ning oskab jutustada paremini enda kogemust. Hästi koostatud õppematerjal hoiab kokku õpetaja aega ja energiat. Sageli tuleb nuputada töövihikute lünkade ja ristsõnade vastuseid. Vastustega vihik oleks väga asjakohane. Ministeerium võiks rahastada ja ellu kutsuda meeskonna, kes koostaks koolile tasuta võimaldavaid erinevaid metoodilisi materjale.

Mida saab teha kooli tasandil õpetaja tervise ja rõõmsa meeleolu heaks?

Kool vastutab õpetaja töötingimuste eest. Positiivne ja toetav suhtumine klassiõpetaja töösse ning selle väärtustamine on väga olulised. Koolituspäevad "Õpetajalt õpetajale" annavad võimaluse kolleegidele oma kogemusi jagada ja üksteist tunnustada. Sel viisil saadakse teada, mida teised kolleegid teevad ning suureneb kogemuste pagas.

Kooli juhtkond peaks võimaldama õpetajatele lisaks ainealastele koolitustele ka silmaringi arendavaid üritusi ja ettevõtmisi. Lisaks viiakse läbi erinevaid töötubasid (näiteks kaunid kunstid jm). Tore rabamatk või muinasjutuvestja kuulamine annab ühiseid jututeemasid.

Milliseid samme kavatsed Eesti Klassiõpetajate Liit astuda õpetaja heaolu tagamisel?

Kavatseme korraldada parima praktika koolitusi (tegevõpetajad ise koolitavad), erinevate maakondade õpetajate kohtumisi uute suhete loomiseks, kogemuste vahetamiseks. Teiste vahvad ideed on energiat andvad. Ka ühised murede üle kurtmised annavad jõudu ja teadmise, et ma ei ole probleemiga üks. Saab kuulda nõuandeid, mida teised mingi probleemi lahendamiseks teinud on. Virumaal soovisid õpetajad ühiseid väljasõite muuseumidesse, matkaradadele, isegi teatri- ja kontserdikülalustsi, sest lõõgastusi on vaja. Hea on ühendada kasulik meeldivaga. Ministeerium teadvustab, et on loodud EKOL ja saab kaasata liitu õigusloome protsessi.

Liit on loonud maakondade esinduskogu, kelle kaudu saame teada erinevatest probleemidest ja õnnestumistest. Selline esinduskogu aitab tõhusamaks muuta ainelitute töö erinevates maakondades ning ühtlasi jagada toimuva kohta informatsiooni üle Eesti. Probleemid saame edastada ministeeriumi ja seeläbi oma hääle kuuldavaks teha.

Tänu ESF programmi "Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008–2014" raames osalevad ainelitute esindajad juhtimiskoolitusel "Pedagoogide võrgustike juhtimine", kus meiega

liidu juhatus saab juurde teadmisi ja oskusi ning jagab oma kogemusi ja küsib nõu, kuidas tagada tööalane heaolu klassiõpetajatele. Koos ainelitute esindajatega moodustame ühise hääle õpetajaskonnaga, kes edastab sõnumi vabariigi valitsusele ja üldsusele. Oleme huvitatud koostööst erinevate ainelitute, ühingutega, seltsidega ja õpetajakoolituse korraldavate koolide ning asutustega.

Mis annab julgust Eesti Klassiõpetajate Liidu juhatuses tegutseda hakata?

Julgust annab koostöövõimalus aktiivsete ja teotaheliste õpetajatega. Suurepärase võimalus ühendada jõud ja energia heade mõtete teostamiseks. Hea võimalus ise midagi ära teha ning kolleegide koostööle innustada. Kindlustunnet ja innustust andsid ESF programmi "Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008–2014" raames erinevad liidu loomist toetavad koolitused ning "Pedagoogide võrgustike juhtimine" koolitused.

Millised on Teie varasemad kogemused õpetajate ühistegevusest? Klassiõpetajate liidu juhatusel liikmed on varem osalenud erinevate maakondade aineseptsioonide juhtimises ja tegevuses või vabariiklikul tasandil kogukondade töös. Suur roll oli virtuaalsel koostööl. Tiigrihüppe SA ja Koolielu portaal toetasid klassiõpetajate virtuaalse praktikakogukonna tööd, toimusid konkursid ja õppimisüritused ning koolitused klassiõpetajatele. Maakondade aineseptsioonide töö raames oleme korraldanud erinevaid koolitusi, õppepäevi, laagreid, traditsioonilisi talve- ja suveseminare, korraldatakse õpilastele erinevaid olümpiaade, võistlusi ja konkursse. Need üritused toimuva maakonna või linna erinevates koolides. Mõte tekkis sellest, et me sageli ei tea oma maakonna või linna koole. Koolid on neid üritusi väga rõõmsalt vastu võtnud. Need on kujunenud populaarseteks, sest õpetajad saavad jagada kogemusi, vahetada mõtteid.

Milliseid koolielu probleeme peaksid õpetajad Teie meelest julgemini lahendama.

Tuleks julgemalt olla loovamad ning mitte pidada näpuga järke meie pidevalt vahelduva õppekirjanduses. Tasemetöid ja õpilaste eksamineerimist peaks algklassides vältima. Võimete kaardistamise teste võiks korraldada vaid õpiabi vajaduste väljaselgitamiseks, see ei saa olla õpetaja töökvaliteedi kontrollimise ainuvõimalus. Klassiõpetajal peab olema õigus ja võimalus küsida abi logopeedilt, psühholoogilt, sotsiaalnõustajalt ning juhtkonnalt. Ta ei pea üksi hakkama saama, mured õpilastega ei ole klassiõpetaja isiklikud mured. Ka metoodilise nõu küsimine ei tohiks olla häbi asi. Õpilase arengu eest vastutavad kõik osapooled. Koostöös peitub tugevus.

Milline tunne tekkis 8.-9. augusti kogunemise järel uue asutatud liidu juhatuses südamesse: kas pigem rõõm sellest, et õpetajad soovivad koostööd teha, või kõhatus - et nüüd peab tegudega näitama, milleks liit hea on?

Eesti Klassiõpetajate Liidu juhatus tundis end 8.-9. augusti koolituspäevadel positiivselt. Olime õnnelikud, sest asutajaliikmetega koos saime hakkama väga suure tööga. Klassiõpetajate liidu loomist toetaval koolitusel kohtusime sõbralike, üksteist toetavate, koostööalsete kolleegidega ning Tallinna ja Tartu Ülikooli esindajatega. Liidu loomine annab klassiõpetajatele senisest parema võimaluse oma seisukohtade viimiseks üleriigilisele tasandile. Liit esindab klassiõpetajate huvisid, toetab õpetaja professionaalsust läbi erinevate tegevuste ja annab võimaluse teha koostööd teiste aineühenduste, ühiskondlike organisatsioonide ning riiklike institutsioonidega. Loomulikult tekitab veidi kõhatus suur vastutus, mis juhatusel lasub liidu liikmete ees. Liidu aktiivne toimimine nõuab suuri pingutusi nii juhtkonnalt kui ka liikmetelt.

Kuidas on liidu juhtkond järgmise õppeaasta tööd kavandanud – mis on lähemad üritused ja aktsioonid?

Sel õppeaastal oleme planeerinud kohtumisi maakondade esinduskogudega, et teada saada, mida tehakse maakondades. Arutame edasisi tegevusplaanide. Aktiivselt tegutsevad alaliidud tutvustavad oma tööd maakondades ja selle kaudu aitaksime ka teistes maakondades alaliidu töö käivitada ning aktiivsemaks muuta. Erinevates regioonides korraldatakse ümarlaudu teemal "Mida pakub minu maakond teistele maakondadele?" Toimub parima

praktika jagamine õpetajalt õpetajale. 2012. a suvel on plaanis korraldada klassiõpetajate suvepäevad.

Esimene koostööüritus toimub oktoobris 2011, see on Maurus Kirjastuse konverents "Laps ja õpetaja – kes keda?". Konverentsil osalevad liidu liikmed ning lasteaiaõpetajad ja Tartu Ülikooli õppejõud.

Huvitav, kui palju on selliseid õpetajaid, kes nii hoogsalt loovad ise materjale ja veebikeskkonda oma klassi õppetöös – kas kõik need 600–700, kes on klassiõpetajate veebikogukonna liikmed?

Õppematerjalide koostamine ei peaks olema õpetaja ülesanne, see on väga ajamahukas töö. Lisamaterjali otsimine ja koostamine on vajalik minimaalsel määral. Meil on saada väga palju erinevaid kvaliteetseid õppematerjale. Kõige olulisem on leida oma õpilastele sobivad ning teha tohutute materjalide hulgast õiged valikud. Klassiõpetajate hulgas on neid, kes on huvitatud oma töö jagamisest kolleegidega. Veebikeskkondade kasutamise populaarsus õppetöös on tõusuteel. Kuid õpetajate IKT-alased pädevused vajavad arendamist ja neid ei omandata üleöö. Paljudes koolides puuduvad siiani vajalikud tingimused IKT rakendamiseks õppetöös.

Kas oleks ideaal selles, kui iga klassiõpetaja teeks ise endale veebivahendeid? Kas see tooks kaasa anarhia – et kellelgi pole enam ülevaadet, mida lapsed nt I kooliastmes või II kooliastmes või mingis klassis õpivad?

Iga õpetaja on omanäoline ning ka õpilased on erinevad. Kõik vajalikud ja kvaliteetsed vahendid peaksid olema kõikidele kättesaadavad. Ja häid õppematerjale on veebis juba piisavalt. Ei ole ju vaja igal õpetajal oma jalgratast leiutada. Erinevate interaktiivsete õppematerjalide kasutamise võimalus toob kindlasti õppetöösse põnevust ja need arendavad õpilast mitmekülselt, näiteks enesekontrollioskust. Samas ei jää ükski õpilane IKT vahendite puudumisel arendamata. Koolide õppekavade ja ainekavade koostamisel on aluseks riiklik õppekava. Õppemeetodite valik kuulub õpetaja pädevusse. Klassiõpetaja ülesanne on lapses positiivse ellusuhtumise ja ettevõtlikkuse arendamine.

Kas Teie näete probleemi selles, kui laps kolib mujale ja läheb uude kooli, siis on seal õpitud midagi sellist, mida tema pole "läbi võtnud"?

Sellise probleemi puhul peaks klassiõpetaja asja loovalt lahendada ja lähenema õpilasele individuaalselt. Ka kõik ühes klassis õppivad lapsed ei saa teadmiste poolest alati ühel tasemel olla. Lapsed omandavad erinevat oskusi väga erinevalt. I ja II kooliastmes käsitletakse erinevaid teemasid igal õppeaastal ja toimub pidev kordamine ning kinnistamine.

Kas on olemas oht, et süveneb hariduslik ebavõrdsus, kui on klasse, kus lapsed liiguvad vabalt infoväljas – koostavad ise veebimaterjale ja suhtlevad maailmaga – ja teisalt neid, kes vagalt vaid õpikust rida aetakse ja töövihikut täidetakse?

Kui õpetaja piirduv õppetunnis ainult õpiku ja töövihiku materjalidega, siis võivad õpilaste teadmised ja oskused jääda tagasihoidlikumaks. Aktiivõppemeetodid ning IKT vahendid annavad õpilaste silmaringi avardamiseks ning sotsiaalsete oskuste arendamiseks suuremad võimalused. Ärgem siiski unustagem, et kuhugi ei ole kadunud ja unustatud õppekäigud või õppimised õues – see kõik rikastab meie õppetunde ja annab lastele hea kogemuse suhtlemisel pärismaailmaga. Kõik algab õpetajakoolitusest ja elukestvast enesetäiendamisest. Loov õpetaja leiab alati võimaluse, kuidas õpilasi arendada nii, et neist kasvaksid täisväärtuslikud inimesed.

Kas sõandate prognoosida – milles seisneb klassiõpetaja töö nt 10 aasta pärast? Mida peaksime praeguste üliõpilastele sisendama?

Õpetaja roll jääb ikka endiseks ka kümne aasta pärast. Kõige olulisemaks jääb mõistev ja toetav suhtumine õpilastesse. Klassiõpetaja peab märkama laste individuaalseid võimeid ning neid arendama. Õpetaja peab olema tolerantne ning seda oma õpilastesse süstima. Õpetamine peab olema mitte teadmiste- vaid väärtuspõhine. Olulisim on oma kogemustest õppida ja saadud teadmisi igapäevaelus rakendada.

Eda Aavik,
Tuuli Koitjäär,
Küllike Kütimets,
Mare Kütt,
Lemme Sulaoja

SAATEKS

Seekordne lehenumber on pühendatud koostööle. Inimene vajab inimest – see pole erivajadus. Õpetaja vajab mõttekaaslast ja emotsionaalset toetust. Lapsed vajavad täiskasvanute lähedust – ja kui kodus jääb seda väheks, peab kool suutma rohkem kui seni.

Kooli roll on ajalooliselt muutunud ja muutub ka praegu. Olid ajad, mil kooli kui sellist polnudki olemas, ja lapsed said täisväärtuslikeks täiskasvanuteks. Praegu on lapsepõlvepilt midagi muud, kui see oli kasvõi kümme aastat tagasi. Kooli tulnud laste probleemid on muutunud. Klassiõpetaja on esimene, kes nendega kokku puutub. Sellepärast peavad just klassiõpetajad julgema tõstatada uusi teemasid.

Seekord kõneleme pikemalt abiõpetajast ja kooli tugivõrgustikust. Mõneski koolis on kujunenud hästi toimiv mudel laste iseärasuste varaseks märkamiseks.

Usume, et vastloodud Klassiõpetajate Liidu tegevus aitab otsida koostööpartnereid ka ühiskonna tasandil. Sõpruse soojust ja armastuse valgust – madala sügistaeva all on need eriti tähtsad asjad!

Ole avalil - opsik@tlu.ee

KUUM TEEMA

OLGA BANAHEVIŠ

Tallinna Ülikooli klassiõpetaja eriala lõpetaja

Tallinna Ülikooli klassiõpetaja eriala lõpetaja Olga Banahevitš kirjutas magistritöö abiõpetaja rolli kohta, intervjuuerides abiõpetajatenä töötavaid klassiõpetajaid ja teisi pedagooge, kes on koos abiõpetajaga töötanud.

Uurisid ametlikke allikaid: kes on abiõpetaja?

OLGA B: Eestis pole seadustega määratletud, kes on abiõpetaja: millised on tema kvalifikatsiooninõuded, ülesanded ja kohustused. Abiõpetaja ametikohti on koolid loonud oma arusaama järgi.

Õpetaja V kutsestandard (2005) ei nimeta *õpetajana* abiõpetajat. *Eesti Vabariigi haridusseadus* (1992) käsitleb pedagoogidena õppe- ja kasvatusalal töötavaid isikuid ning haridusasutuste juhte.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (2010) käsitletakse pedagoogidena direktorit, õppealajuhatajat, õpetajat, õpetaja abi ning teisi õppe- ja kasvatusalal töötavaid isikuid. Järelikult peaksime abiõpetaja samuti arvama õpetajate hulka. Segadust tekitab *Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses* (2010) pedagoogina käsitletud õpetaja abi. Et avalikkuses on laialt ulatuslikult käibel abiõpetaja mõiste, tekib arusaamatus, kas seaduses mõeldakse õpetaja abi all ka abiõpetajat või hoopis kedagi muud. *Õpetajahariduse strateegias* 2009–2013 (2008) väidetakse, et seni on ebapiisavalt analüüsitud koolide vajadust abiõpetajate järele, kes toetaks õpetajaid erinevates koolielu valdkondades. Tõnis Lukas on ministrina väitnud, et abiõpetajasüsteem on Eestis käivitunud mõnel määral erikoolides, kus abiõpetajate palgavahendeid on leitud nii riigi- kui ka munitsipaalelarvest. “Abiõpetajasüsteemi juurutamine on aga raskendatud just praeguse eelarveolukorra pärast. Siiski keelekümbelprogrammi koolides on abiõpetaja koha loomine kohustuslik.” (Lukas, 2009.) Abiõpetajaid, kes vähendaks pedagoogide koormust, soovib koolides näha ka Eesti Õpetajate Liit.

Arvestades, et koolides ja koolide ametijuhendites on kasutusel abiõpetaja mõiste, tuleb kriitiliselt suhtuda asjaolusse, et Eesti haridust reguleerivates seadustes, määrustes või aktides pole kirjas abiõpetaja ametit – see tähendab, et abiõpetaja staatus on haridusmaastikul määratlemata. Seega tuleks seadustes põhjalikumalt selgitada, keda on mõeldud *õpetaja abina* või keda *abiõpetajana*.

Kuidas mujal?

Olga B: Abiõpetaja mõistet kasutavad erinevalt ka muud riigid, näiteks Inglismaal on *õpetamise abistajad* („*teaching assistants* või *TAS*“), Ameerika Ühendriikides kasutatakse *õpetaja abi* („*teacher assistant*“) mõistet ja Kanadas on näiteks kasutusel ka *hariduslik abi* („*educational assistant* või *EA*“). Abiõpetajad täidavad koolis aina enam pedagoogilist rolli, töötades otse õpilastega, eriti hariduslike erivajadustega õpilastega.

Ameerika Ühendriikides tegelevad abiõpetajad (*teacher assistant*) õpilastega vahetunnis, klassist väljapoole jäävas kooliruumis: kohvikus, koridoris, aias, treppidel jne. Nad osutavad nii õpiabi, kui tegelevad ka korra valvamisega. Klassiruumis töötab abiõpetaja eraldi mõne spetsiaalse rühma lastega: näiteks õpiraskustega või õppekeelest erineva kodukeelega lastega. Abiõpetajad võtavad tavaliselt ka mõne projekti tegemise vastutuse ning tegelevad veel palju

muugagi, nagu kodutööde kontrollimine, paljunduste tegemine, klassi korrashoidmine, materjalidega varustamine jne. Suur osa abiõpetajatest pakuvad abi just I ja II kooliastmes. 40% abiõpetajatest töötavad poole kohaga. Abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded algavad koolilõputunnistusest mõne kolledži lõputunnistuseni, olenevalt erineva osariigi nõudmistest. 2008. aastal töötas Ameerika Ühendriikides 1,3 miljonit abiõpetajat ja edaspidi nähakse ette nende arvu kasvu.

Inglismaa koolides on 1997. aasta jaanuarist 2003. aasta jaanuarini olnud 66%-line abipersonali juurdekasv, sealhulgas 99%-line abiõpetajate (*teaching assistants*) juurdekasv. Inglismaal töötavad abiõpetajad klassiruumis koos õpetajaga, abistades ja toetades õpilasi tundides. Samuti täidab abiõpetaja ülesandeid, mis aitavad õpetajal keskenduda õpetamisele, näiteks valmistab klassiruumi tunniks ette või koristab klassiruumi peale tunde. Et abistada õpilasi, kellel on konkreetsed individuaalsed vajadused, töötab abiõpetaja vahel õpilasega ka silmast-silma, samal ajal kui teised õpivad väikestes rühmades. Paljud Inglismaa koolid palkavad abiõpetajaid lastele, kelle esimeseks keeleks pole inglise keel. Kogemustega ja kvalifitseeritud abiõpetaja võib üle võtta kogu õpetaja töö ja asendada teda, kui viimane on näiteks haigeks jäänud. Inglismaa abiõpetajad peavad olema koolitatud vastavalt nende töökohustustele. Omavalitsused ja kool otsustavad ise, mis kvalifikatsiooni ja kogemustega abiõpetajaid nad palkavad. Kuid samas peab igal abiõpetajal olema mingi kogemus lastega töötamisel ning abiõpetaja peab olema valmis osalema abiõpetajate koolitusprogrammides.

Rootsi koolides kasutatakse kahe õpetaja mudelit, kus igas klassis on kaks õpetajat, kes enamiku ajast õpetavad koos. Peale tavapärase õpetamise nad vaatlevad lapsi, vajadusel annavad hinnanguid ja teevad ettepanekuid eripedagoogilise toe vajaduse osas. Selle tulemusena on õpetajatel alati partner, kellega koos kavandada tööprotsessi ja tegevusi, saades ühtlasi pädevalt kaaslaselt tagasisidet ja toetust õpilaste vaatlemisel, hindamisel ja hinnangute andmisel.

Soome abiõpetajate haridus koosneb 40 õppenädalast, igas nädalas 40 koolitöötundi. Tavaliselt kestab õpe üks aasta. Soome koolide abiõpetajate ülesanded varieeruvad vastavalt koolile ja õpilaste vanusele. Abiõpetajad töötavad tavakoolides otseselt õpilastega, erikoolides aga töötavad rohkem õpetajate assisteerimisel. Vanemate õpilastega töötamisel tegelevad abiõpetajad rohkem tunnis kuulamise ja vaatlusega. Nooremate õpilastega töötades on abiõpetajad õppeprotsessiga aktiivsemalt seotud. Tunni ajal on abiõpetaja ülesandeks aidata õpilasel klassi tegevusega kaasas püüda.

Kuidas tegutsesid abiõpetajad Tallinnas 2010/2011 õppeaastal?

Intervjuude vastustest selgus, et Tallinna linna koolides pole tekkinud ühtset arusaama abiõpetaja rollist. Igas koolis toimub abiõpetaja töö kooli visiooni ja abiõpetajaga kokkulepitud ametijuhendi järgi. Väljavõtteid intervjuudest:

Kõige tähtsam on minu arust see, et abiõpetaja peab olema see, kes tunnis saab aidata neid õpilasi, kes ei jõua näiteks järgi, on lihtsalt aeglasemad või kes ei saa kohe esimese seletamisega aru.

See on juba selline psühholoogiline abi, et ma ei ole üksik, saan kellelegi toetuda ja muresid ja rõõme jagada, kellega saan arutada kas olen üht või teist last õigesti mõistnud, annab enesekindlust ja tuge juurde, et kui tema saab samamoodi aru, et siis järelikult on nii ja selle probleemiga tuleb tegeleda.

Kuna abiõpetaja teeb palju tööd siiski õpilastega, siis ta peaks olema teadlik ainedidaktikatest.

Jälgib klassi, et on nagu lisasilmapaar õpetajale.

Kõik intervjuueritid abiõpetajad ja klassiõpetajad arvasid, et Eesti üldhariduskoolide I ja II astme klassid vajavad kindlasti abiõpetajaid. Põhjuseks toodi, et klassid on väga suured ning klassides on väga erineva arengutase-mega õpilasi. *Ma arvan küll (et on vaja), olenemata kas on keelekümbelklass või mitte, klassid on suured ja lapsed jäävad maha samamoodi, distsipliiniga on samuti probleemid.* Intervjuueritid abiõpetajate ja klassiõpetajate arvates peavad õpilased nägema abiõpetajaid õpetajatega võrdväärsena, sest abiõpetaja õpetab õpilasi, on nende usaldusisik ja aitab neid võrdselt klassi- või aineõpetajaga. *Jah, sest õpetaja on õpetaja.*

Kõik abiõpetajad ja klassiõpetajad arvavad üksmeelselt, et Eesti koolides on vähe abiõpetajaid just materiaalsete võimaluste nappuse tõttu. Klassiõpetajad arvavad, et pole inimesi, just noori, kes sooviksid teha tööd, mis pole piisavalt prestiižne. Võidakse olla ka arvamusel, et kui õpetaja vajab klassis abiõpetajat, siis järelikult ei saa ta ise piisavalt hästi hakkama. *Eelkõige arvamusest, et õpetaja peab ise hakkama saama ja kui tuleb klassi abiõpetaja, siis arvatakse, et õpetaja ei saa oma tööga hakkama.* Klassiõpetajad arvavad ka, et kuna paljudel klassiõpetajatel puudub kogemus abiõpetajaga koostööst, siis ei osata seda ka soovida ega tahta.

Sinu ettepanekud uuritu põhjal?

Probleemi lahendamiseks pakkusid abiõpetajad ja klassiõpetajad erinevaid võimalusi:

- määrata igasse kooli abiõpetaja või anda koolidele võimalus ise otsustada ning luua selline ametikoht ja võimaldada selleks koolidele ressursse;
- teavitada üldsust, milles seisneb abiõpetaja töö;
- luua ülikoolis abiõpetaja eriala, kus õpetatakse metoodikat, kuidas saaks õpi- ja käitumiskustega õpilasi aidata;
- võimaldada noorel õpetajal alustada abiõpetajana, et ta elaks kooliellu sisse, saaks kogemusi ja nippe.

Kas haridusministeeriumis on kõne all olnud abiõpetaja tegevus tavaklassis?

Õpsiku küsimusele vastas Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidusosakonna arendustalituse juhataja **Tiina Kivirand**:

Haridus- ja Teadusministeerium on arutanud abiõpetajate vajadust ja rakendamist klassides, kus õpivad hariduslike erivajadustega õpilased. Arvestades asjaolu, et põhikooli osas on klasside täitumuse piirnorm suhteliselt väike, siis ei ole teemat käsitletud selles kontekstis, et kõikides klassides peaks olema abiõpetaja. Õpilase arengu seisukohalt on oluline, et koolis oleksid vajadusel kättesaadavad erinevate tugispetsialistide teenused. Eripedagoogiline, sotsiaalpedagoogiline ja psühholoogiline abi peab olema õpilasele kättesaadav. Ja mitte ainult koolis, vaid suuremat tähelepanu laste toetamisele ja abistamisele tuleks pöörata juba koolieelses lasteasutuses. Ka praeguses koalitsioonileppes on kirjas, et koolieelses lasteasutustes tuleb tagada eripedagoogi ja abiõpetaja teenuse kättesaadavus ning Haridus- ja Teadusministeerium on kavandamas meetmeid selle eesmärgi täitmiseks.

FOORUM

Koostöötusest, eripedagoogikast ja virtuaalsest tegelikkusest

ANU CARLSSON

Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi kasvatusteaduste osakonna lektor

Elame võrgustikkude maailmas. On öeldud, et oleme virtuaalsetes võrgustikkudes üksteisest vaid paari klõpsatuse kaugusel. Ometi näen kasvava mobiilsuse sees suure ohuna üha enam vohavat pinnapealsust ja ka seda, et me täiesti siiralt ei oska enam orienteeruda infodžunglites, samuti eristada olulist ebaolulisest ja tõelist näilisusest. Mis on siis koostöö puhul tähtis, et see ei muutuks näiteks koostöötuseks?

1. Ära tunda, et isegi siis, kui me ka 110% ennast oma tööle ja erialale pühendaks, **ei saa me enam tänapäeva maailmas täielikult informatsiooni hallata**. Uutmoodi õppimine on KOOS teadmise otsimine, jagamine ja edasi arendamine. Niisiis on oluline oskus teha tööd KOOS, sest eraldi töötegemine ei vii kooskasvamisele. Kool on kasvukeskkonnana äärmiselt tundlik ja üha enam on oluline õpi- ja kasvukeskkonna seadmine selliseks, et kõigil, ka pedagoogidel, oleks selles hea kasvada ja areneda.

2. Viimasel ajal räägitakse Soomes pedagoogilisest armastusest ja heaolust, sellest, et me peaksime pedagoogidena oskama ennast vastastikku **reflekteerida, abi küsida ja seda vastu võtta**. Mind on õpetatud, et igal pedagoogil võiks olla pedagoogiline paari-line, kellega vahel vastastikku tundides käia ja üksteist teise silmaga vaadelda. Oma mõttedki avanevad ju dialoogis teisel kujul.

3. Igas pedagoogilises kollektiivis tekib koostöövõrgustik, mis on oma olemuselt nii informaalne kui formaalne. Informaalses võrgustikus liikuv info on sageli olulisemgi ja tunne selle tundlikkude pedagoogidena ära – kohvinurgakogemused, muljed, arutlused ...

4. Professionaalne võrgustik on formaalne ja sellel on fikseeritud algus

ja lõpp. Peame ka meeles pidama, et oluline oleks õppida oma **töömuresid MITTE koju** kaasa võtma. Olen ühe olulise tarkuse õppinud USA kolleegidelt – inimese ööpäevas on 24 tundi: 8 tundi tööle, 8 tundi unele, 8 tundi perele, harrastustele, iseendale... (muidugi, kergem öelda kui teha....).

5. Iga uus situatsioon on hirmutav. On normaalne, et me neid kardame. Erivajadustega laste arv pole kasvanud, küll on aga kasvanud sellealane teadmine: eripedagoogikast räägitakse rohkem ja selletõttu on seda meie ümber rohkem. Muutunud on käitumismustrid ja ootused õpetusele. Inimene (seega ka õpilane) on muutunud ja vajab ilmselt uuelaadset koolikeskkonda. Modernne mitmenäoline väike inimene on pidevalt infomüra, mis väsitab. Ta ei talu enam vaikust, sest see hirmutab teda. Samas on ta harjunud oma küsimustele KOHE vastuseid saama. Ennevanast saadeti kirju ja oodati neid nädalaid ja kuid. Tänapäeval saab sõnumi paari nupulevajutamisega Facebookist või mobiilist, koos vaikselt töötegemist ja ka kannatlikkust ning ootamist tuleb õppida. Ilmselt vajab tänapäeva õpilane teistsugust motiveerimist. Ka tema kardab. Sageli räägime käitumisprobleemidest, kuid need võivad tulla ka sellest, et inimesed lihtsalt õpivad erinevalt. Näiteks räägitakse kinestee-tilistest õppijatest, kes tahaksid õpitavat oma kätega läbi teha ja kehaga läbi tunnetada. Need õpilased tunduvad meile hüperaktiivsed (hüperkineetilised), kuid nad võivad õppekeskkonna muutudes (näiteks põrandal vaibal istudes, nagu tehakse Montessori pedagoogikas) matemaatikaga või keelega tegeleda tundide viisi... Erivajadustest räägitakse rohkem ja eripedagoogika (erikasvatus) on täieõiguslik teadusharu teiste kasvatusteaduste kõrval.

Kuidas erikasvatuslikku informatsiooni ära tunda, sellest aru saada ja ära kasutada? Noored õpetajad tulevad ülikoolist juba eripedagoogika-alaste teadmistega, staažikatel pedagoogidel on võimalus õppida neilt ja osaleda täiendkoolitustel, välja antakse raamatuid ja korraldatakse seminare.

Erivajadustega peaksid kursis olema ja vajaduse korral ennast kurssi viima kõik pedagoogid. Muidugi tundub selline kategooriline väide hirmutav ja tekitab vastuseisu. Asi on siiski nii, et kuna erivajaduse mõiste on väga lai, siis viib pedagoog ennast HEV koordinaatori ja teiste asjatundjate abiga kurssi sellega, millega tal parasjagu mõistlik on end kurssi viia. Me ei hakka ju kõik igaks juhaks õppima viipekeelt või pimekirja, samas on keeleõpetajal otstarbekas olla teadlik düsleksia ja hüperaktiivsusest. Ajad, kus lapsi selekteeriti, hakkavad maailmas läbi saama. Erivajadusega laps võib täiesti edukalt õppida tavalises koolis, kui see on otstarbekas.

Uueks koolivõrgustiku liikmeks on Eesti koolis **HEV koordinaator**, kelle ülesanne ongi erikasvatuslikku (eripedagoogilist) teadmist levitada, olla kohal, nõu anda, vajalikke nõupidamisi või keskkondasid korraldada, koostööd teha. HEV koordinaatorilt saavad õpetajad julgelt eripedagoogilistes asjades nõu küsida. Sisuline töö on olemas kollektiivist, võimalustest ja õpilastest. HEV koordinaator ei ole abiõpetaja, kuid ka abiõpetajad on tulevikus üha rohkem ja rohkem Eesti kooli loomulikuks osaks.

Filosoofid on virtuaalsust tõlgendanud **avatusena uuele**. Nii soovingi meile kõigile pedagoogilist armastust ja heaolu, virtuaalsust, mobiilsust ja head koostööd!

Kommentaar

Kairi Arula

Keila Kooli eripedagoog

Ma oskan kommenteerida Keila Kooli algkoolimajas toimuvat.

Algkoolimajas tegeleb HEV laste ja muude taoliste probleemidega tugigrupp, kuhu kuuluvad kooli psühholoog, sotsiaaltöötaja, direktiooni esindaja, logopeed(id) ning üks õpetaja. Selle tugigrupi tööd koordineerib sotsiaaltöötaja. Seega ei tegele ainult üks inimene kogu selle problemaatikaga, mida HEV laste koordinaatorilt eeldatakse.

Tugigrupp koguneb regulaarselt kord nädalas. Teemad, mida arutada, on erinevad. On kohtumised klassijuhatajaga, lapsevanematega. Näiteks pöördub tugigrupi poole klassijuhataja mõne lapse probleemiga (käitumine; õppimine; tervislik seisund, mis vajab eritingimusi või eriopetust), tugigrupis arutatakse koos klassijuhatajaga, mida kool saaks probleemi lahendamiseks teha, vajadusel lepitakse kokku ümarlaud-kokkusaamine lapsevanemaga. Sellisel juhul on klassijuhatajale vanemaga kohtumisel toeks mõni tugigrupi liige või kogu tugigrupp. Tugigrupi koosolekutele või ümarlaudadele on kutsutud ka lastekaitsetöötajaid, linna ja valla sotsiaalnõunikke ja teisi, olenevalt probleemist, mida on vaja lahendada.

Sellest õppeaastast alates toimuvad tugigrupis vestlused klassijuhatajatega, kus klassijuhataja annab ülevaate oma õpilastest. Vestluse mõte on selles, et kooli tugispetsialistidel oleks ülevaade lastest ning võimalus ennetada teatud probleemide teket, sest alati ei tule õpetaja rääkima probleemist kohe, vaid alles siis, kui olukord on läinud üsna keeruliseks. On ikka veel õpetajaid, kes arvavad, et peavad üksi kõigega hakkama saama ning abi küsimine näitaks justkui, et oled õpetajana "läbi kukkunud".

Koostöö õpetajate ja tugitöötajate vahel saab paremaks muuta näiteks seeläbi, kui tugitöötajad end õpetajatele "meelde tuletavad" ehk siis näiteks infokoosolekutel oma tööülesandeid tutvustavad, julgustavad pöörduma tugigrupi poole probleemide lahendamiseks. Samas peab ka seda rääkima, et lahendused ei pruugi tulla kohe, keerulise hingeeluga laps võib vajada pikaajalist psühholoogi abi, et tekiks soovitud muutused käitumises. Suhtumisega "võtke see laps ja tehke ta korda" on raske soovitud tulemuseni jõuda.

Kes on HEV-koordinaator?

TIIT TAMME

Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi eripedagoogika osakonna lektor

Koordinaatori vajaduse on tinginud see, et õpilaste erivajadused on väga mitmelisel ja spetsialiste, kes nendega tegelevad, on järjest enam. Tugiteenuse läbiviijatena on koolides logopeedid, eripedagoogid, sotsiaalpedagoogid, psühholoogid ja abiõpetajad (seaduses kirjas kui erivajadusega õpilast toetavad spetsialistid). Koordinaatori roll sõltub kooli suuruselt ja õpilaste hulgast. Kui tegemist on väikese kooliga, kus vaid 1-2 tugiteenust osutavat spetsialisti ongi, siis pole seal oluliselt midagi koordineerida ja spetsialistid teevad õpetajate nõustamise töö ära sisuliselt üldtöötundide arvelt. Kui on aga tegemist suurema kooliga, on otstarbekas, et keegi valdab kogu infot selle kohta, millised võimalused koolis üldse on, millega erinevad spet-

sialistid tegelevad jne. Kas see on kellegi ülesanne üldtöötundide arvelt või on selleks mingi konkreetne koormus ette nähtud, sõltub koolist ja selle juhtkonnast. Olen kuulnud variante, et näiteks eripedagoog või logopeed on 0,75 tundiandja ja 0,25 koordinaator. Seaduses pole seda täpsustatud, on öeldud vaid, et selline inimene peab olemas olema.

Väga hästi töötavad tugisüsteemid selistes suurtes koolides nagu Keila Kool ja Viimsi Kool.

Näide. Õpilane on olnud väga pikka aega haige, tagasi tulles vajaks ta lisaks lihtsatele järeleaitamistundidele ka eripedagoogi tunde, psühholoogilist nõustamist, võib-olla ka pikutamise ruumi vms. Pere(haigla)arst ei tea neid asju soovitada ja vanem ei tea nõuda. Koordinaator on kooli võimalustega tuttav, viib end lapse probleemidega kurssi, vajadusel konsulteerib teistega ja koos leitakse lahendus.

Kui on kõne all näiteks õpilase käitumisprobleemid, siis koordinaator kut-

sub kokku ümarlaua, milles osalevad kõik lapsega tegelevad õpetajad, vajadusel ka lapsevanem jne. Tema kogub kokku näiteks erikooli suunamise jaoks vajaminevad paberid ja esitab need nõustamiskomisjonile. Seaduse järgi on see küll lapsevanema ülesanne, aga paraku ei tee nad seda sageli: kas seetõttu, et nad ei taha seda teha või seetõttu, et ei oska leida kõiki spetsialiste, kes lapse kohta arvamust peaksid avaldama.

Koordinaator võiks vaadata sedagi, et lapsele tugiteenuste pakkumine ikka asjakohane ja otstarbekas oleks. Kas laps peaks käima korraga eripedagoogi, logopeedi ja psühholoogi juures või oleks mõttekas käia ühel veerandil eripedagoogi, teisel logopeedi ja kolmandal psühholoogi juures. Jne jne. Kindlasti on koordinaatori ülesandeks ka klassiõpetajate nõustamine.

ELU ON KOOL

KLAIRE SINISALU

Merivälja Kooli õpetaja, projekti More PAL eesti koordinaator

Projekti nimi More PAL tähendab meie keeles Enam Vanemaid Ühineb Õppimiseks. Tegevuse mõte oli uurida, kuidas eri maades lapsevanemaid koolitöös kaasatakse, ja sellealast teavet levitada. Tulemusena valmisid voldikud tegevuste kirjelduste ja soovitusetega. Mõni näide: mida teha koos vanemate ja vanavanematega?

- Teeme raamatu või lühifilmi vanemate/ vanavanemate lapsepõlve mängudest
- võrdleme nende õpikuid tänapäeva õpikutega
- teeme seinalehti vanemate koolimälestustest, koolivormist ja muudest lastele tähtsatest ja arusaadavatest asjadest
- vanemad ja vanavanemad annavad tunde, teevad klassiõhtuid ja töötube kalendritähtpäevadel
- mängime koos liikumismänge.

Johannes Käisi Selts ja Paide Ühisgümnaasium kuulutavad 2011\12. õppeaastal 3.–6. klassi õpilastele

kodu-uurimistööde võistluse üldteemal

„MÄNG ON VÄIKESE INIMESE TÖÖ“.

Tööde esitamise tähtaeg **1. märts 2012**. Uurimistöö vormistamise soovitusel on Paide Ühisgümnaasiumi kodulehel www.paideyg.ee.

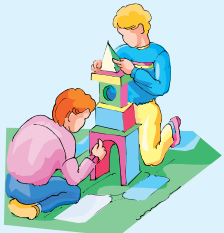
Uurimistööd saata aadressil

Paide Ühisgümnaasium

Kodu-uurimistöö

Kooli 1

Paide 72718

Tööle lisada juhendaja meiliaadress.

Kodu-uurimistöödest tehakse kokkuvõtteid 2012. aasta septembris väikeste kodu-uurijate päeval Paides.

Täpsem info: Veronika Varik – Johannes Käisi Seltsi juhatuse liige, veronika.varik@tlu.ee

Heli Prii – Paide Ühisgümnaasiumi klassiõpetaja, heli.prii@gmail.com

Kutse konverentsile
"Kuidas elad, Eestimaa laps?"
17. novembril 2011 Rahvusraamatukogus

4. oktoober

Kutsume Teid MTÜ Lastekaitse Liit ja Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituudi ühiskonverentsile "Kuidas elad, Eestimaa laps?". Konverents toimub 17. novembril 2011 Rahvusraamatukogu Konverentsikeskuses, Tõnismägi 2, Tallinn.

Aastakonverents "Kuidas elad, Eestimaa laps?" on pühendatud Eesti ühinemise aastapäevale ÜRO Lapse õiguste konventsiooniga 1991. aastal. Eelmise aasta konverentsil „Õigus olla laps“ tõdeti jätkuvalt vajadust edendada ühiskonnas laste ja peredega seotud väärtushoiakuid, arendada koostööd ja arusaamu mõistmaks lapse õiguste sisu.

2011.a. Konverentsi "Kuidas elad, Eestimaa laps?" raames jätkame aktiivset dialoogi laste ja lastega perede heaolu edendamiseks ning tutvustame hästi toimivaid praktikaid. Teadustame lapse kasvukeskkonna loomisel ning hoidmisel 20 aasta jooksul toimunud muutusi ning sellega seotud lastekaitsetöötajate ja sidusvaldkondade esindajate uusi tööalaseid väljakutseid ning kohalike omavalitsuste rolli laste ja perede kasvukeskkonna loomisel. Konverentsil esinevad puudutatud valdkonna Eesti tippspetsialistid.

Kohtumiseni aastakonverentsil "Kuidas elad, Eestimaa laps?" 17. novembril 2011 Tallinnas!

Lisainfo ja registreerimine: <http://www.konverents.lastekaitseliit.ee>

Lugupidamisega,

Katrin Saks	Taavi Aas	Jüri Landberg
MTÜ Lastekaitse Liidu president	Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees	Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees

Konverents korraldatakse koostöös

Eesti Koostöökogu, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Õiguskantsleri kantselei, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Linnade Liit, Eesti Maaomavalitsuste Liit

KUTSUME OSALEMA KONKURSIL "Kuidas elad, Eestimaa laps?"

Eesti ühines 20. novembril 1991 ÜRO Lapse õiguste konventsiooniga, mis on lapse õiguste sisu mõistmisel, arendamisel ja määratlemisel rahvusvaheliseks ning riiklikuks lähtedokumentiks. Eesti Vabariik tähistab sel aastal oma taasiseseisvumise ning samas ka ÜRO Lapse õiguste konventsiooniga ühinemise 20-ndat aastapäeva.

Eelnevaga seoses korraldab MTÜ Lastekaitse Liit essee- ja fotokonkursi teemal "Kuidas elad, Eestimaa laps?" Täpsem info: <http://www.lastekaitseliit.ee/mis-teoksil/essee-ja-fotokonkurss/>

Konkursi üldeesmärk on laste ja noorte seas lapse õiguste alase teadlikkuse suurendamine nende kaasamise ning osalemise kaudu.

Võistlustöid oodatakse kuni 3. novembrini 2011. Esseekonkursi esikolmik sõidab külastama Euroopa Parlamenti Brüsselis! Fotokonkursi auhind mõlema vanusegrupi esikohale: NIKON Coolpix S3100!

Võitjad kuulutatakse välja ja auhinnad antakse üle Lastekaitse Liidu konverentsil "Kuidas elad, Eestimaa laps?" 17.11.2011 Rahvusraamatukogus.

Lisainformatsioon:

<http://www.lastekaitseliit.ee/mis-teoksil/>, telef: 641 84 86 või e- post: infokeskus@lastekaitseliit.ee

VANEMUINE
aastast 1870

Hooaja peasponsor

KOOLIVAHEAJAL VANEMUISE TEATRILT 21. okt – 30. okt

Info ja piletid: www.vanemuine.ee
tel 744 0165 • kassa@vanemuine.ee
Piletimaailm.com • Piletilevi.ee

R 21.10 12

R 21.10 19

L 22.10 18

P 23.10 12

P 23.10 19

AJA LUGU MUUSIKAS

Hannes Võrno
ja Tarmo Leinatamme ajalootund VM

TABAMATA IME

E.Vilde draama VM

DETEKTIIV LOTTE

H.Ernitsa / J.Pöldma
P.Pajusaare lastemuusikal SM

HELISEV MUUSIKA

R.Rodgersi muusikal. SM

PUHASTUS

S.Öksa draama. VM

T 25.10 19

K 26.10 18

L 29.10 12

P 30.10 12

P 30.10 16

HELISEV MUUSIKA

R.Rodgersi muusikalv. SM

VÄIKESE ONU SAAGA

B.Lindgreni lugu lastele Teatri Kodu

NUKITSAMEES

O.Lutsu / O.Ehala lastemuusikal VM

VÄIKESE ONU SAAGA

B.Lindgreni lugu lastele Teatri Kodu

MOWGLI (viimast korda!)

T.Aintsi/ M.Tommingase tantsulavastus SM

SM – suures majas (Vanemuise 6) • VM – väikeses majas (Vanemuise 45a) • Teatri Kodu – Teatri Kodu (Lutsu 2)

PISI-PISA

Miisu ja Liisu on valged kassid. Musti ja Pontu on mustad. Täpi on laiguline. Tiisu on triibuline. Pontu on koer. Mitu ühevärvilist kassi meil on?

Piia käis poes viiekuuse Filipiga. Piia ostis liitri piima ja piilupardiga pinali. Kodus pani Piia pinalisse viis pliatsit. Mitu pliatsit ostis Filipp?

TOIMETUS

Vastutav toimetaja: Mare Müürsepp
Keeletoimetaja: Anne Uusen
Tallinna Ülikool
Narva mnt 25 Tallinn 10120
opsik@tlu.ee

KARLSSON KATUSELT

ASTRID LINDGREN

VAHUR KELLER

NUKU teater | info ja piletite tellimine
Lai 1 • Tallinn | 6679 555,

esietendus
27. novembril 2011

